

НОВА СТОЯНКА ДАВНЬОГО КАМ'ЯНОГО ВІКУ НА ХАРКІВЩИНІ

В червні 2004 р. археологічною експедицією Харківського історичного музею, під час розвідок, спрямованих на пошук пам'яток палеоліту, на території Ізюмського району Харківської області було відкрито нову пізньопалеолітичну стоянку.

Пам'ятка знаходиться на мисі, біля впадіння в р. Сіверський Донець невеликої річки Суха Кам'янка, в 1,5 км на південний схід від с. Кам'янка Ізюмського району. Мис являє собою горизонтально ви-

положену терасу, що піднімається над рівнем р. Сіверський Донець на 8-10 м. Поверхня мису розорюється. Тут було зібрано численний підйомний матеріал, що розпадається на комплекс пізнього палеоліту, неоліту, комплекс бронзового віку та раннього середньовіччя. Нажаль, оранка знищила всі культурні шари, крім пізньопалеолітичного, який постраждав частково. На мисі було закладено 2 шурфи, які показали наступну стратиграфію:

горизонт А	колір темно-сірий до чорного, важкосуглинковий, пильовато-комкуватий, не ущільнений; перехід вниз чіткий	0-0,27м
горизонт В	темно-коричневий, важкосуглинковий, комкуватий, не ущільнений, з черворіинами, виконаними матеріалом горизонту А; перехід вниз дуже поступовий	0,27-0,34м
горизонт ВС	світло-коричневого кольору, неоднорідно забарвлений внаслідок наявності численних черворіин та включення лесового матеріалу; важкосуглинковий, слабоущільнений, комкувато-призматичної структури; черворіини виконані матеріалом двох горизонтів, що лежать вище; перехід вниз чіткий, нерівний, біогенний	0,34-0,43м
горизонт С(в)рс	жовто-пального кольору, неоднорідно забарвлений внаслідок наявності великої кількості гумусових черворіин; середньосуглинковий, пильоватий, безструктурний; перехід вниз поступовий	0,43-0,56м
горизонт Срс	типовий лес	0,56-0,7м

Опис геологічної стратиграфії складено д. г. н. Н. П. Герасименко, користуючись нагодою, хочу висловити їй щиру подяку.

В шурфах крем'яні знахідки локалізувались на глибині від 0,26 до 0,6 м. В шурфі №1 зафіксовані: висока трапеція на неправильній платівці (рис. 1, 11), кутовий різець на масивному відщепі, грубий пластинчастий скол, 6 відщепів та 8 лусочек. В шурфі №2 - крупний кінцевий скребок на тонкому пластинчастому відщепі (рис. 1, 2), 6 відщепів та 1 лусочка. Розташування крупних предметів в шурфах горизонтальне.

На поверхні мису зібрано велику колекцію пізньопалеолітичного матеріалу. Крем'яні знахідки мають добрий стан збереженості, вкриті контрастною молочно-білою та біло-блакитною патиною. В якості сировини використовувався сірий напівпрозорий крейдяний кремій місцевого походження. Загалом представлено повний цикл розщеплення від заготовок до залишкових форм. Нуклеуси кубовидної, призматичної, торцевидної форми демонструють ударну техніку сколювання. Етапи формування і підживлення представлені крайовими сколами у

виді реберчастих платівок та відщепами. Метою первинного розщеплення були заготовки у вигляді видовжених платівок (рис. 1; 9,10,12,13) та відщепів. Комплекс знарядь із вторинною обробкою складають 2 кінцевих скребка (рис. 1, 1), крупний широкий подвійний скребок (рис. 1, 3), багатофасетковий різець (рис. 1, 5), до якого підібрався різцевий відщепок (рис. 1, 6), резець косоретушний на напівпервинному відщепі (рис. 1, 8), масивна платівка з кутовим елементом (рис. 1, 7), відщеп з ретушованою виїмкою (рис. 1, 4).

Типи крем'яних знарядь та геологічні умови залягання знахідок в шурфах дають змогу попередньо датувати пам'ятку кінцем пізнього палеоліту.

Стоянка біля с. Кам'янка, безумовно, є перспективною для подальшого дослідження. Також цікавим є питання зв'язку цієї пам'ятки з майстернею поблизу с. Синичине, що знаходиться в 1 км на південний схід, вниз по течії р. Сіверський Донець. Розкопки на стоянці плануються розпочати влітку 2005 року.

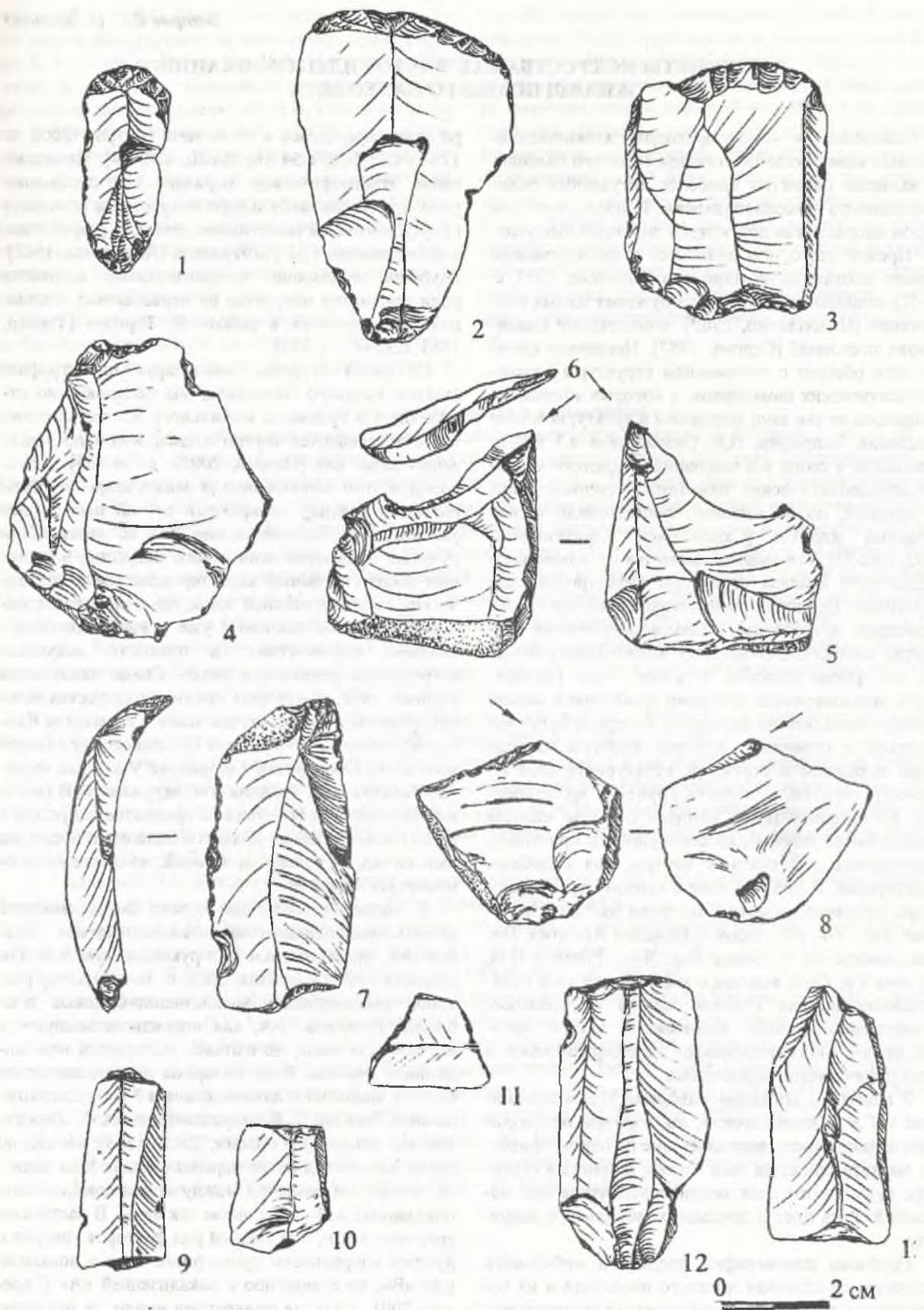

Рис. 1 С. Кам'янка. Крем'яні вироби